

HOTĂRÂREA CURȚII

DIN 13 FEBRUARIE 1969¹

Walt Wilhelm și alții împotriva Bundeskartellamt (cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare, formulată de Kammergericht din Berlin)

Cauza 14/68

În cauza 14/68,

având drept obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Kammergericht (Kartellsenat) din Berlin, pentru pronunțarea în litigiul pendinte în fața acestei instanțe între

- 1) WALT WILHELM, membru al Comitetului Executiv al Farbenfabriken Bayer AG, Hahnwald, Hasengarten 31,
- 2) HANS GÖLZ, membru al Comitetului Executiv al Cassella-Farbwerke Mainkur AG, Frankfurt-pe-Main, Hammannstraße 6,
- 3) HANS ULRICH FINTELMANN, șef de vânzări al Farbwerke Hoechst AG, Frankfurt-pe-Main-Hoechst, Farbwerke Hoechst AG,
- 4) BADISCHE ANILIN- & SODA-FABRIK AG, Ludwigshafen,
- 5) FARBENFABRIKEN BAYER AG, Leverkusen,
- 6) FARBWERKE HOECHST AG, fostă Meister Lucius & Brüning, Frankfurt-pe-Main-Hoechst,
- 7) CASSELLA FARBWERKE MAINKUR AG, Frankfurt-pe-Main-Fechenheim,

și

BUNDESKARTELLAMT, Berlin,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea Tratatului CEE, în special a articolelor 5, 7 și 85, precum și a Regulamentului nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, în special a articolului 9 al acestuia,

CURTEA,

constituită din R. Lecourt, președinte, A. Trabucchi (raportor) și J. Mertens de Wilmars, președinți de cameră, A. M. Donner, W. Strauß, R. Monaco și P. Pescatore, judecători,

avocat general: K. Roemer,
grefier: A. Van Houtte,

pronunță prezenta

Hotărâre

¹ Limba de procedură: germana.

1 Întrucât prin ordonanța din 18 iulie 1968, primită la grefa Curții de Justiție la 25 iulie 1968, Kammergericht (Kartellsenat) din Berlin, instanța competentă în Republica Federală Germania în domeniul cartelurilor, a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul de instituire a CEE, patru întrebări privind interpretarea articolului 3 litera (f) și a articolelor 5, 7 și 85 din Tratatul CEE, precum și a articolului 9 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962;

I — Cu privire la prima și a treia întrebare

2 Întrucât prin prima întrebare instanța națională întreabă dacă, în contextul unei proceduri inițiate de către Comisie în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul nr. 17 din 6 februarie 1962, este compatibilă cu tratatul situația în care autoritățile naționale aplică aceleași fapte interdicțiile prevăzute de dreptul intern privind cartelurile;

întrucât această întrebare este dezvoltată în special de a treia întrebare, referitoare la riscul unei aprecieri juridice diferite a aceleiași fapte și la posibilitatea unor denaturări ale concurenței pe piața comună în detrimentul celor care fac obiectul dreptului intern menționat;

întrucât în această privință se face trimitere la articolul 9 din Regulamentul nr. 17, la articolul 85 și la articolele 3 litera (f) și 5 din Tratatul CEE, precum și la principiile generale de drept comunitar;

3 întrucât alineatul (3) al articolului 9 din Regulamentul nr. 17 nu are în vedere competența autorităților statelor membre decât în măsura în care acestea sunt abilitate să aplice în mod direct articolul 85 alineatul (1) și articolul 86 din tratat, în lipsa unei acțiuni din partea Comisiei;

întrucât această dispoziție nu are aplicare în cazul în care autoritățile menționate urmăresc să pună în aplicare nu articolele menționate, ci numai dreptul intern;

întrucât dreptul comunitar și dreptul intern în domeniul cartelurilor iau în considerare cartelurile din puncte de vedere diferite;

întrucât, în fapt, atunci când articolul 85 le are în vedere din perspectiva obstacolelor care pot rezulta în comerțul dintre statele membre, legislațiile interne, inspirate de considerații specifice fiecăreia dintre acestea, iau în considerare cartelurile în acest unic cadru;

întrucât este adevărat că, din cauza eventualei interdependențe a fenomenelor economice și a situațiilor juridice luate în considerare, distincția între aspectele comunitare și cele naționale nu poate servi, în niciun caz, drept criteriu determinant pentru delimitarea competențelor;

întrucât aceasta implică, totuși, că un același cartel poate face, în principiu, obiectul a două proceduri paralele, una în fața autorităților comunitare în temeiul articolului 85 din Tratatul CEE, cealaltă în fața autorităților naționale în temeiul dreptului intern;

4 întrucât, de altfel, această interpretare este confirmată prin dispoziția de la articolul 87 alineatul (2) litera (e), care împuternicește Consiliul să definească raporturile dintre legislațiile naționale și regulile de concurență comunitare, de unde rezultă că, în principiu, autoritățile naționale în domeniul cartelurilor au posibilitatea de a proceda identic în situațiile care pot face obiectul unei decizii a Comisiei;

întrucât, cu toate acestea, în temeiul respectării finalității generale a tratatului, această aplicare paralelă a sistemului național poate fi admisă numai în măsura în care nu aduce atingere aplicării uniforme, pe întreaga piață comună, a normelor comunitare în domeniul cartelurilor și efectului deplin al actelor adoptate în temeiul acestor norme;

5 întrucât o altă soluție ar fi incompatibilă cu obiectivele tratatului și cu caracterul regulilor lui în domeniul concurenței;

întrucât articolul 85 din Tratatul CEE se adresează tuturor întreprinderilor din Comunitate al căror comportament îl reglementează, fie prin intermediul interdicțiilor, fie în temeiul excepțiilor acordate — în condițiile pe care le precizează — în favoarea unor carteli care contribuie la îmbunătățirea producției sau a distribuției produselor ori la promovarea progresului tehnologic sau economic;

întrucât, deși tratatul urmărește, în primul rând, să elimine prin aceste mijloace obstacolele din calea liberei circulații a mărfurilor în cadrul pieței comune, precum și să afirme și să protejeze unitatea acestei piețe, acesta permite, de asemenea, autorităților comunitare să exercite o anumită acțiune pozitivă, deși indirectă, în vederea promovării unei dezvoltări armonioase a activităților economice în ansamblul Comunității, în conformitate cu articolul 2 din tratat;

întrucât articolul 87 alineatul (2) litera (e), care atribuie unei instituții comunitare competența de a defini raporturile dintre legislațiile naționale și dreptul comunitar în domeniul concurenței, confirmă supremația dreptului comunitar;

6 întrucât Tratatul CEE a instituit o ordine juridică proprie, integrată sistemului juridic al statelor membre și care se impune jurisdicțiilor acestora;

întrucât ar fi contrar naturii unui astfel de sistem să se admită ca statele membre să poată adopta sau menține în vigoare măsuri care pot să compromită efectul util al tratatului;

întrucât caracterul obligatoriu al tratatului și al actelor adoptate în vederea punerii în aplicare a acestuia nu poate varia de la un stat la altul prin efectul actelor interne, fără ca astfel să împiedice funcționarea sistemului comunitar și să pună în pericol realizarea scopurilor tratatului;

întrucât, în fapt, conflictele între normele comunitare și normele naționale în domeniul cartelurilor trebuie soluționate prin aplicarea principiului supremației normelor comunitare;

7 întrucât din cele menționate anterior rezultă că, în cazul în care deciziile naționale cu privire la un cartel s-ar dovedi incompatibile cu o decizie adoptată de Comisie la finalul procedurii pe care a inițiat-o, autoritățile naționale au obligația să respecte efectele acesteia;

8 întrucât în cazul în care, în cursul unei proceduri naționale, ar exista posibilitatea ca decizia prin care Comisia pune capăt unei proceduri în curs cu privire la același acord să se opună efectelor deciziei autorităților naționale, este de competența acestor autorități să ia măsurile corespunzătoare;

9 întrucât, în consecință, atâta timp cât un regulament adoptat în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (e) din tratat nu a dispus altfel în această privință, autoritățile naționale pot interveni împotriva unui cartel în conformitate cu legislația internă, chiar și atunci când examinarea poziției acestui cartel în raport cu normele comunitare este pendinte în fața Comisiei, sub rezerva că, totuși, această punere în aplicare a dreptului național nu poate aduce

atingere aplicării depline și uniforme a dreptului comunitar și nici efectului actelor de punere în aplicare a acestuia;

II — Cu privire la a doua întrebare

10 Întrucât în a doua întrebare Kammergericht întreabă dacă „riscul de a ajunge la o dublă sancțiune impusă de către Comisia Comunităților Europene și autoritatea națională competentă în domeniul cartelurilor [...] se opune” admiterii pentru aceeași faptă a două proceduri paralele, una comunitară și cealaltă națională;

11 Întrucât posibilitatea unui cumul de sancțiuni nu este de natură să excludă admisibilitatea celor două proceduri paralele, care urmăresc scopuri distincte;

întrucât, fără a aduce atingere condițiilor și limitelor indicate în răspunsul la prima întrebare, admisibilitatea acestei proceduri duble rezultă, de fapt, din sistemul specific de repartizare a competențelor între Comunitate și statele membre în domeniul cartelurilor;

întrucât, cu toate că posibilitatea unei proceduri duble ar trebui să conducă la un cumul de sancțiuni, o cerință generală de echitate, astfel cum a fost exprimată la sfârșitul articolului 90 alineatul (2) din Tratatul CECO, obligă să se țină seama de orice decizie punitivă anterioară pentru a stabili o eventuală sancțiune;

întrucât, în orice caz, în condițiile în care nu a fost adoptat un regulament în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (e), nu se poate identifica în cadrul principiilor generale de drept comunitar mijlocul de a evita o astfel de posibilitate, ceea ce lasă intact răspunsul dat la prima întrebare;

III — Cu privire la a patra întrebare

12 Întrucât, instanța națională întreabă dacă, în contextul unei proceduri inițiate de către Comisie împotriva unui cartel, faptul că autoritatea națională adoptă măsuri punitive în ceea ce privește acel cartel este compatibil cu articolul 7 din Tratatul CEE;

întrucât această întrebare are în vedere în special cazul în care autoritățile unui stat cu competență în domeniul cartelurilor își îndreaptă măsurile exclusiv către resortisanții statului respectiv și, astfel, îi pot pune pe aceștia într-o poziție dezavantajoasă în raport cu resortisanții altor state membre care se află într-o situație comparabilă;

13 Întrucât articolul 7 din Tratatul CEE interzice oricărui stat membru să aplice diferit dreptul intern în domeniul cartelurilor pe motivul naționalității părților în cauză;

întrucât, cu toate acestea, articolul 7 nu are în vedere eventualele diferențe de tratament și denaturările care pot rezulta față de persoanele și întreprinderile care intră sub jurisdicția Comunității, căci există divergențe între legislațiile diferitelor state membre, din moment ce acestea afectează toate persoanele care intră în domeniul lor de aplicare, în conformitate cu criteriile obiective și fără a lua în considerare acestora;

IV — Cu privire la cheltuielile de judecată

14 Întrucât cheltuielile efectuate de către Comisia Comunităților Europene și guverne, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața Kammergericht din Berlin, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

având în vedere actele de procedură;

după ascultarea raportului judecătorului raportor;

după ascultarea observațiilor orale ale părților în acțiunea principală și ale Comisiei Comunităților Europene;

după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, în special articolul 3 litera (f) și articolele 5, 7, 85, articolul 87 alineatul (2) litera (e) și articolul 177;

având în vedere Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962;

având în vedere Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Comunității Economice Europene, în special articolul 20;

având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările adresate de Kammergericht din Berlin (Kartellsenat) prin ordonanța acestei instanțe din 18 iulie 1968, hotărăște:

- 1) **Atâta timp cât un regulament adoptat în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (e) din tratat nu a dispus altfel în această privință, autoritățile naționale pot interveni împotriva unui cartel, în temeiul propriei legislații interne, chiar și atunci când examinarea poziției acestui cartel în raport cu normele comunitare este pendinte în fața Comisiei, sub rezerva că, totuși, această punere în aplicare a dreptului național nu poate aduce atingere aplicării depline și uniforme a dreptului comunitar și nici efectului actelor de punere în aplicare a acestuia;**
- 2) **Articolul 7 din Tratatul CEE interzice statelor membre să aplice diferit dreptul intern în domeniul cartelurilor pe motivul naționalității părților în cauză, dar nu vizează diferențele de tratament și denaturările care rezultă din diferențele existente între legislațiile statelor membre, atâta timp cât acestea afectează toate persoanele care intră în domeniul lor de aplicare în conformitate cu criteriile obiective și fără a lua în considerare naționalitatea acestora.**

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 13 februarie 1969.

Lecourt	Trabucchi	Mertens de Wilmars
Donner	Strauß	Pescatore
Grefier		Președinte
A. Van Houtte		R. Lecourt

